

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.744/2024/22.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Molnár Ferencné dr., a tanács elnöke
Dr. Hornyák Szabolcs János, előadó bíró
Dr. Bartkó Levente, bíró
Dr. Horváth Péter, bíró
Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2025. április 29.

Az ügy tárgya: emberölés bűntette

Terhelt(ek):

Első fok: Fővárosi Törvényszék, 28.B.305/2022/74., ítélet,
tárgyalás, 2023. szeptember 28.

Másodfok: Fővárosi Ítéltábla, 16.Bf.318/2023/20., ítélet,
nyilvános ülés, 2024. február 7.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria az emberölés bűntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Fővárosi Törvényszék 28.B.305/2022/74. számú és a Fővárosi Ítéltábla 16.Bf.318/2023/20. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 125.659 (százhuszonötezer-hatszázötvenkilenc) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Fővárosi Törvényszék a 2023. szeptember 28. napján meghozott 28.B.305/2022/74. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki emberölés büntetében [Btk. 160. § (1) bekezdés]. Ezért 5 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy legkorábban a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a bűnjelekről és a bűnügyi költségről.

[2] Ügyészi fellebbezés alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2024. február 7. napján jogerős 16.Bf.318/2023/20. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés és közügyektől eltiltás tartamát egyaránt 10 évre súlyosította. A bűnjelekre és a bűnügyi költség megfizetésére vonatkozó rendelkezések, valamint a terhelt személyi adatainak pontosítása mellett az elsőfokú bíróság ítéletét egyebekben helybenhagyta.

[3] Az irányadó tényállás felülvizsgálati eljárás szempontjából lényeges megállapításai a következők.

A terhelt 2018 óta kóros alkoholfogyasztó, 2019-től pedig alkoholfüggő. Tisztában volt azzal, hogy az alkoholfogyasztása a szorongás csökkenését és a mentális kontrollfunkciók gyengülését, affektus-vezérelt és beszűkült tudatállapotot, ennek következtében pedig magával és másokkal szembeni (auto/hetero) agresszív viselkedést idézhet elő. Ennek ellenére magyarországi tartózkodásának idején is többször fogyasztott szeszesitalt.

2020. február 7. napján az esti órákban egy ismerőse társaságában szórakozni indult, különböző szórakozóhelyeket látogatott meg, eközben meg nem határozható mennyiségű és minőségű szeszes italt fogyasztott. Másnap, 2020. február 8. napján a hajnali órákban utóbb már meg nem állapítható mértékű ittas állapotban indult haza. Hazafelé tartva, 5 óra 55 perc körüli időben a számára ismeretlen sértetthez futott, és őt a nála lévő késsel egy alkalommal, felülről lefelé irányuló mozdulattal, közepes erővel szívtájékon szúrta, majd ezt követően futva távozott a helyszínről. A szúrás következtében a sértett a helyszínen életét veszítette.

A cselekmény idején a terheltnél kevert típusú, betegség szintjét elérő személyiségzavar, de ezzel egyidőben a bipoláris affektív zavar kevert epizódja is fennállt.

Alkoholos állapota elősegítette az alapvetően gyenge indulati gátlás további gyengülését és a pszichogén affektív tudatszűkült állapot, rövidzárlati cselekmény kialakulását. Ezen állapot kialakulásához együttesen vezetett a terhelt betegség szintjét elérő kevert típusú személyiségzavara, a vele egyidőben jelenlévő és kezeletlen bipoláris affektív zavarának exacerbációja, és szokványos részegsége.

A terhelt a cselekmény idején kóros elmeállapotban volt, amely súlyos fokban korlátozta őt a cselekménye veszélyes voltának felismerésében, vagy abban, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjék. A terhelt kóros elmeállapota részben az önhibából eredő – a várható következmények ismeretében történő – alkoholfogyasztására volt visszavezethető.

Vizsgálatkori állapotában a személyiségzavara fennállt, bipoláris affektív zavara kezelt állapotban volt.

II.

[4] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt – a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára alapítottan – a megtámadott határozat megváltoztatása, és a kiszabott büntetés enyhítése érdekében.

[5] Álláspontja szerint a másodfokon eljáró ítélőtábla a terhelttel szemben a Btk. más szabályának megsértésével törvénysértő büntetést szabott ki, ugyanis egyidejűleg alkalmazta a Btk. 17. § (2) bekezdésében és a Btk. 18. §-ban írt, egymást kizáró szabályt.

[6] Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a Btk. 17. § (2) bekezdésének alkalmazásával szabta ki a büntetést, amelynek meghatározásakor a terhelt beszámítási képességét súlyos fokban korlátozó, több betegségéből fakadó, és ennél fogva több okra visszavezetett kóros elmeállapotának volt meghatározó jelentősége. Ugyanakkor nyomatékos súlyosító körülményként értékelte a terhelt terhére az önhibára visszavezethető alkoholfogyasztást. Mindez azt eredményezte, hogy bár a beszámítási képességet súlyos fokban korlátozó kóros elmeállapot olyan rendkívüli nyomatéku enyhítő körülmény, „amely feltétlenül a büntetési tétel alsó határa alatti büntetés kiszabását indokolta (volna)”, a terhére értékelt ittas állapot a büntetést „visszatérítette” a Különös részi keretek közé.

[7] Az irányadó tényállásból azt a következtetést vonta le, hogy a terhelt alapvetően gyenge indulati gátlása a kevert típusú, betegség szintjét elérő személyiségzavarának, és az ezzel egy időben fennállt bipoláris affektív zavara kevert epizódjának, vagyis az elkövetéskor fennállt kóros elmeállapotának a következménye, azzal okozati összefüggésben alakult ki.

[8] Álláspontja szerint a terhelt alkoholos állapota nem volt az oka az alapvetően gyenge indulati gátlás további gyengülésének, valamint a pszichogén affektív tudatszűkült állapot és a rövidzárlati cselekmény kialakulásának. A terhelt alkoholos állapota olyan együttható okként, concausaként érvényesült, amely az eredetileg fennállt okozati összefüggést nem érintette, nem szakította meg.

[9] Ehhez képest az ítélőtábla a másodfokú eljárásban kötelezően irányadó tényállással teljesen ellentétesen arra alapozta az ítéletét, hogy a terhelt beszámítási képessége az önhibára visszavezetett alkoholfogyasztása folytán teljes volt.

[10] A terhelt esetében azonban nem merült fel adat az önhibából eredő ittasságra, így esetében a Btk. 18. § alkalmazásának a feltételei nem álltak fenn.

[11] Éppen ellenkezőleg, a védő szerint köztudomású tény, és ekként nem igényel külön bizonyítást, hanem a bíróság hivatalból figyelembe veszi, hogy a terhelt beszámítási képességének súlyos fokú korlátozottságát eredményező, orvosilag igazolt betegségének egyik rendszerinti velejárója a szeszital fogyasztás. A bipoláris zavarban szenvedő betegek állapota ugyanis hullámzik a depressziós és a mániás szakaszok között, és ha a bipoláris zavarban szenvedő beteg depressziós, esetleg még szorong is, akkor az alkoholfogyasztása a betegség miatti öngyógyító tevékenységnek fogható fel.

[12] A védő kifejtette, hogy a Be.-ben nem szerepel olyan rendelkezés, amely szerint nincs helye felülvizsgálatnak, ha a büntetést a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretei között szabták ki. Álláspontja szerint az eljárási törvénnyel ellentétes, törvényrontó az a gyakorlat, hogy nincs helye felülvizsgálatnak a törvényes keretek között kiszabott joghátrány esetén, ugyanis a Különös részi büntetési tétel keretei között kiszabott büntetés is lehet törvénysértő.

[13] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot változtassa meg és hozzon a törvénynek megfelelő határozatot, melynek során a kiszabott szabadságvesztés tartamát lényegesen enyhítse, a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát fogházban állapítsa meg, és mellőzze a közügyektől eltiltás kiszabását, mivel ez utóbbi semmilyen büntetéskiszabási célt nem szolgál.

[14] A Legfőbb Ügyészség BF.755/2024/2. számú nyilatkozatában kifejtette, hogy a kóros elmeállapot mint büntethetőséget kizáró ok fennállta jogkérdés, amelyre a jogerős ítélet tényállásából kell a következtetést levonni.

[15] Jelen ügyben az irányadó tényállás rögzíti a terhelt elkövetéskori elmeállapotával kapcsolatos megállapításokat, mely alapján helyes az a jogi következtetés, hogy a terhelt a bűncselekmény elkövetésekor a Btk. 17. § (2) bekezdés szerinti beszámítási képességét korlátozó kóros elmeállapotban volt.

[16] Ehhez képest a másodfokú ítéletből az állapítható meg, hogy az ítélőtábla nem hagyta figyelmen kívül azt az elsőfokú ítéleti ténymegállapítást, hogy a terhelt a cselekmény idején kóros elmeállapotban volt, amely súlyos fokban korlátozta őt a cselekménye társadalomra veszélyes voltának felismerésében, vagy abban, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjék. A tudatszűkült állapotának egyik oka pedig nem vitásan a kevert típusú, betegség szintjét elérő személyiségzavar volt.

[17] A másodfokú bíróság tehát nem a Btk. 18. §-t alkalmazta a terhelt tudatos alkoholfogyasztása miatt, hanem – bár erre a törvény elviekben lehetőséget adott volna – nem tartotta indokoltnak a Btk. 17. § (2) bekezdésében írt korlátlan enyhítés alkalmazását.

[18] A büntetés korlátlan enyhítése ugyanakkor törvényi lehetőség és nem kötelezettség. Alkalmazása bírói mérlegelés tárgyát képezi, amely a felülvizsgálat során nem támadható.

[19] Ezzel szemben a felülvizsgálati indítvány nem sérelmezte a terhelt terhére rótt cselekmény minősítését, hanem valójában azt kifogásolta, hogy a büntetést nem a Btk. 17. § (2) bekezdés szerinti korlátlan enyhítés alkalmazásával szabták ki.

[20] Ahogy azonban önmagában nem felülvizsgálati ok az enyhítő szakasz alkalmazásának kérdése, úgy értelemszerűen a korlátlan enyhítésre lehetőséget adó szabályok alkalmazásának, illetve mellőzésének indokoltsága sem lehet az.

[21] Mindezek alapján álláspontja szerint a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában írt felülvizsgálati ok első feltétele, az (1) bekezdés b) pont második fordulata nem áll fenn, ezért a kiszabott büntetés törvényessége önmagában emiatt nem is képezheti felülvizsgálat tárgyát.

[22] Ehhez képest azonban a terhelttel szemben kiszabott büntetés a terhére megállapított bűncselekmény büntetendőségére figyelemmel törvényes.

[23] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot hatályában tartsa fenn.

[24] A Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára tett észrevételében a védő kifejtette, hogy a bíróság akkor is alkalmazza a Btk. 17. § (2) bekezdésében írt szabályt, ha a büntetést a Különös Részben meghatározott büntetési tétel keretei között határozza meg, illetve akkor is, ha azt a büntetési tétel alsó határa alatt, az (egyszeres vagy kétszeres) enyhítés keretei között szabja ki, és akkor is, ha a korlátlan enyhítés szabálya által igénybe vehető ennél is enyhébb jogkövetkezmény alkalmazása indokolt.

[25] Ismételten hangsúlyozta azt az álláspontját, hogy az ítélőtábla a Btk. 17. § (2) bekezdés és a Btk. 18. § egyidejű alkalmazásával szabta ki a terhelttel szembeni büntetést. Ezzel összefüggésben megismételte azt is, hogy a bipoláris tudatzavarban szenvedő személynél dogmatikailag kizárt az önhibából eredő ittasság megállapítása.

[26] Egyebekben a felülvizsgálati indítványban írtaknak megfelelően nyilatkozott.

[27] A védői észrevétel kapcsán a Legfőbb Ügyészség rámutatott, hogy az enyhítésre, így a korlátlan enyhítésre vonatkozó szabályok értelemszerűen az adott bűncselekményre a Különös részben meghatározott büntetési tételkeret alsó határához képest engednek eltérést. A Btk. 82. § (5) bekezdés alapján, ha a törvény korlátlan enyhítést enged, a szabadságvesztés legkisebb tartalma három hónap, amely ekként a Btk. 17. § (2) bekezdés tényleges alkalmazásával kiszabott szabadságvesztés büntetés esetén a kiszabható legkisebb tartamú büntetés. Épp ennek a megsértése jelentene felülvizsgálati okot, az viszont nem, hogy az eljáró bíróságok nem éltek a Btk. 17. § (2) bekezdésében írt lehetőséggel.

[28] Az, hogy a bíróság a büntetés kiszabása során alkalmazza az enyhítésre vonatkozó szabályokat, értelemszerűen tükröződik a kiszabott szabadságvesztés tartamában. Ha a büntetés a Különös Részben meghatározott büntetési tételkereten belüli, akkor a bíróság nem az enyhítő szakasz alkalmazásával határozta meg a joghátrányt. Erre figyelemmel jelen ügyben a Btk. 17. § (2) bekezdésben írt szabály tényleges alkalmazására nem került sor.

[29] Ezzel összefüggésben hivatkozott rá, hogy az irányadó ítélkezési gyakorlat szerint a beszámítási képesség korlátozottsága enyhítő körülmény még akkor is, ha a Btk. 17. § (2) bekezdés alkalmazására nincs ok.

[30] Utalt arra is, hogy a Kúria hatályos eljárásjogi törvényen alapuló gyakorlata szerint a felülvizsgálati eljárásban megállapított törvénysértő minősítés esetén a büntetés abban az esetben is lehet törvénysértő, ha az a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tételkereten belül marad. Ezzel szemben a Btk. más szabályainak megsértése olyan büntető anyagi jogi szabály megszegését jelenti, amelynek alkalmazását a törvény a bíró számára korlátok közé szorítva biztosítja, és elvétése miatt nincs más jogorvoslati lehetőség. Ilyen esetben ugyanis a büntetés nem illeszkedik a törvénybe, azaz ilyen büntetést a törvény nem tesz lehetővé.

[31] A Legfőbb Ügyészség észrevételére tett újabb észrevételében a védő akként foglalt állást, hogy a Btk. 17. § (2) bekezdését akkor is alkalmazza a bíróság, ha a beszámítási képesség kóros elmeállapatra visszavezetett korlátozottságát enyhítő körülményként értékelve a Különös részi büntetési tétel keretei között határozza meg a szabadságvesztés tartamát, és akkor is, ha az (egyszeres vagy kétszeres) enyhítés által tágitott keretben.

[32] A Kúria felülbírálati és döntési jogkörével kapcsolatban kifejtette, hogy a felülvizsgálati indítvány jogi alapját képező felülvizsgálati ok tekintetében a törvényes büntetési tétel keretei között kiszabott büntetés is lehet törvénysértő. Álláspontja szerint nincs törvényi alapja annak, hogy a Kúria a Be. 649. § (1) bekezdés 1. és 2. fordulata kapcsán eltérően értelmezze a törvénysértő büntetés fogalmát.

III.

[33] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[34] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 648. § a)-d) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[35] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerint a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

[36] A törvénysértő minősítés, illetve a Btk. más szabályainak megsértése tehát nem önmagában felülvizsgálati ok, hanem abban az esetben, ha ehhez törvénysértő büntetéskiszabás is kapcsolódik.

[37] Ennek feltételei az alábbiak:

- a jogerős ítéletben a cselekmény minősítése törvénysértő, vagy más anyagi jogszabálysértésre került sor,
- a kiszabott büntetés vagy alkalmazott intézkedés is törvénysértő és
- a két említett körülmény között oksági összefüggés van, azaz a törvénysértő büntetés a törvénysértő minősítés és/vagy az anyagi jogszabálysértés következménye (Bfv.III.1.115/2020/10.).

[38] E felülvizsgálati ok tehát két részből áll, és a b) pont 1. és 2. fordulatainak megsértése egyaránt érdemi felülvizsgálathoz vezethet. Jogi természetük azonban eltérő, és ez tükröződik vissza a Kúra évtizedek óta folytatott gyakorlatában is.

[39] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulata az adott büntetés kiszabására, közelebbről a büntetés nemére, mértékére, alkalmazásának feltételeire vonatkozó, továbbá a büntetés kiszabásához kapcsolódó egyéb, mérlegelést nem tűrő rendelkezés megszegése esetén alkalmazható. Ilyen esetben a büntetés valóban nem illeszkedik a törvénybe, másképpen szólva: az ekként kiszabott büntetést a törvény nem teszi lehetővé.

[40] E szabályokból nyilvánvaló, hogy a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulata szerinti felülvizsgálati ok esetén mindenekelőtt annak vizsgálata szükséges, hogy a bíróság a büntetés kiszabása során megsértette-e a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezését.

[41] Eldöntendő kérdés tehát, hogy ilyen anyagi jogszabálysértés jelen ügyben történt-e.

[42] A védő szerint igen, mert a másodfokú bíróság egyidejűleg alkalmazta a Btk. 17. § (2) bekezdésében és a Btk. 18. §-ában írt, egyébként egymást kizáró, ekként együtt nem alkalmazható rendelkezést.

[43] Álláspontja szerint a kóros elmeállapota miatt korlátozott beszámítási képességű elkövetővel szemben a Btk. 17. § (2) bekezdésében írt szabályt a bíróság – miként jelen ügyben is történt – minden esetben alkalmazza: akkor is, ha a Különös Részben meghatározott büntetési tétel keretei között szabja ki a büntetést, akkor is, ha vele szemben az egyszeres vagy kétszeres enyhítést lehetővé tévő rendelkezéseket alkalmazza, és akkor is, ha a korlátlan enyhítés szabálya által igénybe vehető, az előbbiek szerint kiszabhatónál enyhébb jogkövetkezmény indokolt (Kúria Bfv.III.744/2024/18. számú irat 2. oldal 5. bekezdés).

[44] Ami a Btk. 18. § jelen ügyben való alkalmazását jelenti, kifejtette: „A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla tehát amellet, hogy a büntetés-kiszabás körében teljes körűen eliminálta a Btk. 17. § (2) bekezdésének alkalmazását, kifejezetten rögzítette is, hogy az ittas terhelhet úgy kell tekinteni, mintha a cselekményét nem ittasan, hanem józanul követte volna el. Ezt kizárólag a Btk. 18. § alkalmazásával tehette meg.” (Kúria Bfv.III.744/2024/18. számú irat 6. oldal első bekezdés).

[45] A védő álláspontja téves, minden ténybeli és jogi alapot nélkülöző.

[46] A Btk. 15. § b) pontja szerint az elkövető büntethetőségét, illetve a cselekmény büntetendőségét kizárja vagy korlátozza a kóros elmeállapot.

[47] A Btk. 17. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy nem büntethető, aki a büntetendő cselekményt az elmeműködés olyan kóros állapotában követi el, amely képtelenné teszi cselekménye következményeinek a felismerésére, vagy arra, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjen.

[48] A 17. § (2) bekezdése szerint a büntetés korlátlanul enyhíthető, ha az elmeműködés kóros állapota az elkövetőt korlátozza a bűncselekmény következményeinek a felismerésében, vagy abban, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjen.

[49] A Btk. 18. §-a értelmében: a 17. § nem alkalmazható arra, aki a bűncselekményt önhibájából eredő ittas vagy bódult állapotban követi el.

[50] A Btk. 17. § (1) bekezdésében szabályozott kóros elmeállapot az elkövető beszámítási képességét kizáró ok, amely a törvény megfogalmazásából adódóan két feltétel együttes fennállása esetén eredményez büntetlenséget. Bármelyik feltétel hiánya az elkövető büntetőjogi felelősségre vonásához vezet.

[51] A kóros elmeállapot mint büntethetőséget kizáró ok megállapításának alapvető feltétele az elmeműködés kóros állapotának fennállta, amely adódhat valamely betegségből (pl. az elmebetegség különböző fajtái), de származhat veleszületett rendellenességből (pl. mentális retardáció) is.

[52] Az elmeműködés kóros állapota azonban önmagában még nem zárja ki a büntethetőséget* (jav. 2025. június 19. Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke), hanem csak akkor, ha az elkövető erre visszavezethetően képtelen a cselekménye következményeinek a felismerésére, vagy arra, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjen. Másképpen szólva: nincs beszámítási képessége. Ez a büntethetőséget kizáró ok megállapításának második konjunktív feltétele.

[53] Kétségtelen ugyanakkor, hogy vannak olyan esetek, amikor az elkövető elmeműködése kóros ugyan, azonban ez nem olyan fokú, amely kizárná a beszámítási képességét.

[54] Ilyenkor azonban a Btk. 17. § (1) bekezdésében írt büntethetőséget kizáró ok alkalmazására nem kerülhet sor, az elkövető büntethető. Ez a korlátozott beszámítási képesség lényege.

[55] Nyilvánvaló, hogy mind az elkövető elmeműködésének kóros állapotára, mind pedig annak a beszámítási képességre gyakorolt hatására vonatkozó megállapításokat a tényállásnak tartalmaznia kell.

[56] Jelen ügyben az irányadó tényállás azt tartalmazza, hogy

- a cselekmény idején a terhelnél a kevert típusú, betegség szintjét elérő személyiségzavar, de ezzel egyidőben a bipoláris affektív zavar kevert epizódja is fennállt;
- a terhelt a cselekmény idején kóros elmeállapotban volt;
- ez a kóros elmeállapot súlyos fokban korlátozta őt a cselekménye veszélyes voltának felismerésében, vagy abban, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjék;
- a terhelt kóros elmeállapota részben az önhibából eredő – a várható következmények ismeretében történő – alkoholfogyasztására volt visszavezethető;
- alkoholos állapota elősegítette az alapvetően gyenge indulati gátlás további gyengülését és a pszichogén affektív tudatszűkült állapot, rövidzárlati cselekmény kialakulását;
- ezen állapot kialakulásához együttesen vezetett a terhelt betegség szintjét elérő kevert típusú személyiségzavara, a vele egyidőben jelenlévő és kezeletlen bipoláris affektív zavarának exacerbációja, és szokványos részegsége.

[57] Az irányadó tényállás rögzíti tehát, hogy a cselekmény elkövetése idején a terhelt kóros elmeállapotban volt, és azt is, hogy ez az állapot súlyos fokban korlátozta őt a cselekménye veszélyes voltának felismerésében, vagy abban, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjék.

[58] A beszámítási képessége tehát nem kizárt, hanem korlátozott volt. Ezért a Btk. 17. § (1) bekezdésében írt büntethetőséget kizáró ok megállapításának lehetősége jelen ügyben fel sem merülhet.

[59] Ehhez képest annak vizsgálata szükséges, hogy a beszámítási képességet korlátozó kóros elmeállapot értékelésére vonatkozóan mely törvényi rendelkezések irányadóak.

[60] Helytállóan ismerte fel az eljáró bíróság, hogy erre az esetre tartalmaz rendelkezést a Btk. 17. § (2) bekezdése.

[61] Az egyértelműség kedvéért a Kúria rögzíti, hogy a Btk. 17. § (2) bekezdésében írt rendelkezés nem a beszámítási képességet korlátozó kóros elmeállapot törvényi definíciója, hanem az ennek fennállása esetén alkalmazható büntetéskiszabási szabály.

[62] Éppen ebből eredeztethető a védő érvelésének téves volta: a beszámítási képességet korlátozó kóros elmeállapot elkövetéskori fennállásának megállapítása ugyanis még nem jelenti a Btk. 17. § (2) bekezdésének automatikus alkalmazását.

[63] A Btk. 17. § (2) bekezdésben írt rendelkezés arra ad lehetőséget a bíróságnak, hogy a büntetés kiszabásánál irányadó szempontokra figyelemmel a büntetést a Btk. 82. § (5) bekezdésben meghatározott keretek között szabja ki.

[64] Ezzel összefüggésben a Kúria rögzíti a következőket.

[65] Amennyiben a bíróság megállapítja, hogy az elkövető olyan kóros elmeállapotban követi el a bűncselekményt, amely korlátozza (és nem kizárja) a bűncselekmény következményeinek a felismerésében, vagy abban, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjen, e körülményt a büntetés kiszabása során a következőképpen értékelheti:

– a büntetést az adott bűncselekményre irányadó Különös részi büntetési tétel keretei között szabja ki, és a korlátozott beszámítási képességet enyhítő körülményként veszi figyelembe (56/2007. BK vélemény II/4. pont);

– amennyiben a különös részi tételkeret szerinti büntetés legkisebb mértéke – a büntetés kiszabásának elveire figyelemmel – túl szigorú lenne, a büntetés enyhítésére vonatkozó szabályok szerint az egyszeres vagy (ha annak feltételei adottak) a kétszeres enyhítés körében a büntetési tételnél enyhébb büntetés szabható ki [Btk. 82. § (1) bekezdés, (4) bekezdés];

– ha pedig a büntetés még így is túl szigorú lenne, lehetőség van a Btk. 17. § (2) bekezdés alkalmazására, amely a Btk. 82. § (5) bekezdés alapján azt jelenti, hogy bármely büntetési nem törvényben meghatározott legkisebb mértéke is kiszabható.

[66] Összefoglalva: a beszámítási képesség korlátozottsága enyhítő körülmény, de a többi büntetéskiszabási körülménnyel együtt kell értékelni, és nem feltétlenül eredményezi a büntetés korlátlan enyhítését.

[67] Jelen ügyben a bíróság a terheltet emberölés büntetében [Btk. 160. § (1) bekezdés] mondta ki bűnösnek, amelynek büntetési tétele öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés.

[68] Ehhez képest az elsőfokú bíróság 5 év, a másodfokú bíróság pedig jogerősen 10 év szabadságvesztés büntetésre ítélte.

[69] Nyilvánvaló, hogy mindkét bíróság az irányadó büntetési tétel keretei között szabta ki a büntetést: a törvényszék az alsó határnak megfelelően, az ítélőtábla pedig a középértékkel egyezően. A büntetés kiszabása során folytatott mérlegelő tevékenységéről mindkét eljáró bíróság számot adott az ítéletének indokolásában.

[70] Mindebből értelemszerűen következik, hogy a Btk. 17. § (2) bekezdés alkalmazására jelen ügyben nem került sor, azt egyik bíróság sem látta szükségesnek.

[71] A Kúria ehelyütt ismételten hangsúlyozza, hogy a kóros elmeállapot miatti korlátozott beszámítási képesség tényként való megállapítása korántsem jelenti azt, hogy a bíróság egyben a Btk. 17. § (2) bekezdését is alkalmazza.

[72] Következésképpen téves az a védői felvetés, hogy a Btk. 17. § (2) bekezdés és a Btk. 18. § együttes alkalmazására került sor, mely a Btk. mérlegelést nem tűrő szabályának megszegésének minősülne.

[73] Mivel a Btk. más – mérlegelést nem tűrő – szabályának megsértése nem történt, a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont szerinti felülvizsgálati ok nem valósult meg.

[74] Továbbmenően a Kúria megjegyzi a következőket.

[75] Helytálló a Legfőbb Ügyészség álláspontja, hogy a Btk. 17. § (2) bekezdése alapján a büntetés korlátlan enyhítése törvényi lehetőség, és nem törvényi kötelezettség. Ekként alkalmazása bírói mérlegelés tárgyát képezi, amely a felülvizsgálat során nem támadható. Ahogyan a büntetés enyhítésére vonatkozó szabályok (Btk. 82. §) alkalmazása vagy nem alkalmazása önmagában nem felülvizsgálati ok (BH 2021.303., BH 2014.174.), úgy értelemszerűen a korlátlan enyhítésre lehetőséget adó szabályok alkalmazásának, illetve mellőzésének indokoltsága sem lehet az.

[76] A felülvizsgálati indítványban a védő az irányadó tényállást megalapozatlannak tekintette.

[77] Ehhez kapcsolódóan a Kúria rámutat, hogy a Be. 659. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó. Felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogszabály sérelme nélkül a kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[78] A felülvizsgálati indítványban foglaltakkal szemben a Kúria rögzíti, hogy nem tekintendő „köztudomású ténynek”, és ekként hivatalból nem vehető figyelembe, ha a beszámítási képesség súlyos fokú korlátozottságát eredményező, orvosilag igazolt betegségnek egyik rendszerinti velejárója a szeszital-fogyasztás.

[79] Ekként a Kúria a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a megtámadott határozatot a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[80] A felülvizsgálati eljárásban a fordító díjaként felmerült bűnügyi költségről a Kúria a Be. 664. § (1) bekezdés második mondata alapján rendelkezett.

[81] *A döntés elvi tartalma*

A Btk. 17. § (2) bekezdésében írt rendelkezés nem a beszámítási képességet korlátozó kóros elmeállapot törvényi definíciója, hanem az ennek fennállása esetén alkalmazható bünteteskiszabási szabály. A beszámítási képességet korlátozó kóros elmeállapot megállapítása még nem jelenti a Btk. 17. § (2) bekezdésének automatikus alkalmazását, vagy az alkalmazásának szükségességét.

A beszámítási képesség korlátozottsága enyhítő körülmény, de a többi bünteteskiszabási körülménnyel együtt kell értékelni, és nem feltétlenül eredményezi a büntetés korlátlan enyhítését.

A Btk. 17. § (2) bekezdése alapján a büntetés korlátlan enyhítése törvényi lehetőség, és nem törvényi kötelezettség. Ekként alkalmazása bírói mérlegelés tárgyát képezi, amely a felülvizsgálat során nem támadható.

IV.

[82] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[83] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2025. április 29.

Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Horváth Péter s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bíróági ügyintéző